

bodoči učitelj dovršiti peti razred ljudske (osnovne) šole, potem štirikazredno meščansko šolo ali pa četrti razred gimnazije ali realke — predno stopi na učiteljske. In potem mora se še štiri leta solati na učiteljsko predno maturira. Da je to šolanje zadostno, je pač jasno. Kdor pa hoče potem posecati še univerzo, da dospje do boljše bodočnosti, svobodno mu. I. Da je to pravično, nam svedoči dejstvo, da je večina sedanjega učiteljskega posečala le štiri letnike učiteljskega in vendar popolnoma zadostuje svoji nameni. Med temi nanašamo celo tako učiteljsko, ki ni imelo do sedaj zahtevane predizobrazbe. Glavna naloga bodočega učiteljskega ni, da ostaja na tem, kar se je naučilo na učiteljski, ampak da napreduje v duhu časa ter si prisvoji iz dobrih knjig vednosti in pedagog. znanosti, ki so dandanes umestne in potrebne naprednemu učiteljsstvu. — Naše stališče se ne strinja s temi argumenti, ker se to vprašanje ne more smatrati in presojeti s stališča momentanih razmer, temveč moramo to smatrati kot principijalno vprašanje zvišanja učiteljske izobrazbe, ki se mora izvršiti, brez ozira na žrtve, ki jih bodo slučajno doprinesle sedanje generacije.

— **Vzgojno delo našega naraščaja v Mariboru.** »Učiteljsko društvo za Maribor in bližnjo okolico«, odsek za učiteljski naraščaj, nadaljuje letos svoje lani započeto delo z vrsto primernih predavanj. V sledečem navajamo nekaj važnejših točk iz celotnega programa: 1. Učiteljevo prosvetno delovanje (ustanavljanje in vodstvo pevskih zborov, knjižnic, bralnih, telovadnih i. dr. društev, ljudskih odrov itd.). 2. Učiteljevo delovanje na gospodarskem polju (poljedelstvo, sadjarstvo, vrtnarstvo, kletarstvo, čebelarstvo, zadržništvo in narodno-gospodarstvo, gospodinjstvo, ženska ročna dela, kuhinja itd.). 3. Roditeljski večeri: učitelji-zdravniki. 4. Moderna pedagogika. 5. Razen tega še vrsta predavanj o šolstvu in izven njega, o rokotvornem pouku, o prirejanju šolskih izletov, o nadaljni izobrazbi učitelja itd. Odsek si je stavil torej veliko nalogo ter upa, da jo bo tudi v celotnem obsegu izvedel, saj ima že zagotovljene predavatelje — strokovnjake. — O posameznih predavanjih bomo še posebej poročali.

Obrotno nadaljevalno šolstvo.

— **V Ljubljani prične pouk na obrtno-nadaljevalnih šolah s 1. decembrom t. l.** Mestni magistrat bo oskrbel kritje stroškov. Ure bodo honorirane po 40 K.

Književnost in umetnost.

Vse pod tem zaglavjem navedene knjige, muzikalije, tiskovine i. t. d. prodaja in sprejema zanje naročilno knjigarna »Učiteljske tiskarne v Ljubljani«, Franciščanska ulica št. v. 6.

— **k Ivan Cankar. »Grešnik Lenart.«** (Schwentner, 1921.) Vsako Cankarjevo delo je vzbudilo do sedaj pri nas literarno razčlenitev prve vrste. To najnovejša pa še posebej, zlasti ker je prišlo tako iznenadno, kakor glas iz groba. Povest, tragedija »otroka« je to, ki je zašel na ta svet s svojim čutečim srcem in globoko dušo in se ne more prav orientirati, videč, da je svet drugačen, kot si ga je zamislil on v svojih globokočutečih sanjah. Lačen sanja o dobrotljivem Miklavžu in o rešeniku vsega človeštva, kralju Matjažu, a ko pride dan, spozna, da so vse sanje o dogodkih in lepoti tega življenja ničeve. Globoka simbolika je skrita v teh poglavjih. Travičino je zlasti spoznanje otrokovo, ko pride do zavesti: »Hudo je otroku in mnogo bridkosti užije, marsikatero dolgo pota, predno spozna, da je človek ter se potuhne vase. Kar mu najbolj hodi

na pot, je goreča, neutolažljiva žeja po ljubezni. Kakor da bi hotel po svetu z zlato banglo v roki, trkal od duri do duri: »Dajte mi vbogaime, vsaj kapljico!« Ne pomaga dolgo nič, da ga zmerjajo in gonijo, mečejo polena za njim. — Otroku se godi, kakor bi se gojilo človeku, ki bi ponevedoma treščil v popolnoma drug svet, med bitja, njemu nič podobna. Iz svojega prejšnjega sveta je prinesel s seboj svoje srce in svojo dušo, svoje misli in navade. Vesel in brezskrben ponuja spocetka in trosi, kar ima. Kmalu spozna začuden in užaljen, da se ljudje ne trgajo za njegove darove in imajo svoje kašče skrbno zaklenjene. —

S posebno ljubeznijo je orisana socialna beda stojev, iz katerih je izšel njegov »otrok«. V kako pretresljivih barvan in blestecem slogu nam rise Cankar razvaline propalega krajevstva ljubezni. To je klac iz globočine ranjene ose, razčlajene do smrti. V naši literaturi nima para ta svetopisemsko navdušena obozosa družbe, ki je zavrgla krono človečanstva, ljubezen. Nasproti tem stoji »otrok«, zatopljen vase. A »ljube je marajo tistih široko odprtih oči, ki gledajo predalec in pregloboko, so zamaknjeni v svetla brezna sanj in slutenj.« — Kajti »najprej je bila pratika, nato senca, nazadnje šele lovek.«

Napetost raste od poglavja do poglavja in doseže svoj višek v simboličnih sanjah o potovanju po trnjevi poti v sončne visave, s finalom: »tako je njegovo srce doseglo udanost, je doseglo cilj.« Ali se ne spominimo pri tem takoj na Presernov »krst« in junaka Crtomira?

Končni stavek teh novih »pedob iz sanj« se glasi kot oporoča, kot santeza vsega pesnikovega delovanja in kot slutnja bližnjega se slovesa: »Kamorkoli si se napotil, koderkoli hodiš, seja si in seješ cekine ljubezni še na trdo cesto, na golji kamen, da bo vzklilo sijajno, drugim radost, tebi večno zasluženje!«

To je tragedija vase poglobljene duše umetnika.

Vzeti bi jo morali v roke s spoštovanjem kot knjigo psalmista in se popolnoma vtopiti vanjo, sicer gre mimo nas kot odmev daljnih glasov.

Časih se sliši, da je Cankar težko umrliv. To pride le odtod, ker ne znamo čutiti z njim. Berimo n. pr. šolarjem primerne odstavke in črtice njegove knjige »Moje življenje«. Videli bomo, kako sudestvno moč ima, kako globoke zareze naredi v sprejemljivih dušah resničen umetnik kakor je bil naš ljubeznipolni »resnik Lenart« — Fr. Lomščakar.

— **k Atlant naše države — za šolarje.** (Djački Atlas) Naša domovina, zemljepisna črtanka za učence. Izdelal Dušan Ružič, učitelj. Izšel bo ta Atlas v štirih delih. Izdala ga je »Učiteljska tiskarna« Natošević v Novem Sadu, a dobi se tudi v Učiteljski knjigarni v Ljubljani, Franciščanska ulica 6. Zelo zanimiv je ta Atlas, ker nas ne seznanja le z zemljepisem naše države, ampak tudi hkrati z zgodovino. I. del obsega Gorenje Podonavje in Potisje — Vojvodino; Črteže Bačke, Banata, Baranje in Srema z zemljepisnim gradivom in celokupno mapo teh krajev. Cena 5 D. — II. del obsega Podonavje, Povardarje, Podrimje — Srbija, izliv Skadarskega jezera — Črna gora; Črteži izliva Save, Drine, Ibra in zapadne Morave; Velike Morave, Dolenjskega Donava, Timoka, Južne Morave; Skadarskega jezera in Drina; Vardarja in Strmnice z zemljepisnim gradivom in 40 raznih skic. Posebno zanimive so zgodovinske in druge skice (40), katerim je pridejan opis. Cena 6 D. — III. del je šele v tisku in bo obsegal Bosno in Hercegovino, Hrvatsko in Slavonijo, Dalmacijo, Slovenijo in Istro. Črteže in mape teh krajev. — IV. del bo obsegal celotno ma-

ga značaja. Glasba je tonska govornica, torej jezik, in glasheni učitelj bodi umetniško in ne samo tehniško naobražen.

IV.

Dokazati sem hotel, da muzikalni oziroma pevski pouk ni spretnost in to:

- 1. iz vzrokov njegovega bistva kot predmet umetniškega značaja in
- 2. iz didaktičkih ozirov. Zanj so istotako odločevalna moderna stremjenja na polju metodike. (Delovni pouk, vzbujanje zanimanja za predmet i. dr.)

3. V nacionalnem oziru je osobito še šolski pevski pouk največje važnosti. Znamenitost združuje, kar življenje često razdružuje. Petje in muzika naj bodeta činjenici našega narodnostnega združevanja. In to jako uspešni! Kaj je vzdrževalo v dobi največjega tučevega pritiska narodno zavest? Bila je to narodna pesem! Srbski guslar je po porazu na Kosovem bodril in krepil vero v konečno odrešitev. Pevalje je opravljal isto ve-

po kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, grb, zastavo, obmejne države in položaj naše kraljevine na globusu.

— **k Veliki narodni koledar za leto 1922.**, o katerem smo poročali v zadnji številki »Učit. Tov.«, se dobi tudi v knjigarni »Učiteljske tiskarne« v Ljubljani in stane 6 D.

— **k Domača umetnost: Božične razglednice.** Serija 6 razglednic. Din. 2.50. Tiskala in založila jih je po originalnih prof. Saša Santlja »Zvezna tiskarna in knjigarna« v Ljubljani. Naroča se direktno pri Zvezni tiskarni in knjigarni v Ljubljani, Wolfova ulica št. 1. Razglednice nam predočujejo: Božično noč v samotni kapelici — polnočnico; Marijo ob zibelci Jezusa; trije kralji; ob božičnem drevescu; ob jaslih; oznanenje rojstva. Tisk in oprema je enostavna, a okusna in smo prepričani, da bo domače blago polagoma izpodirvalo tudi tuje proizvode, ki obvladujejo dandanes še v veliki množini naš trg razglednic.

— **k Dr. Fr. Hešč, Vežbenica hrvatsko-srbskega jezika za srednje in njim slične šole.** Založila Tiskovna zadruga v Ljubljani 1921. — Strani 257. Cena mehko vezani knjigi Din 18.50, po pošti 1 dinar več. Ilesičeva knjiga ni samo slovnica, marveč tudi vežbenica obenem. Ne navaja samo pravil, ampak za vsako pravilo tudi veliko število vaj in nalog. Poleg tiskanih cirilskih tekstov, ji je pridejano tudi celo vrsto pisanih in sicer v različni pisavi. Na ta način se najlažje vadimo v pisni cirilici. — Knjiga bo izvrstno služila tudi samoučcem. Naroča se v Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Prešernova ulica 54.

— **k »Prosvetni Glasnik«,** službeni list ministarstva prosvete kraljevine Srba, Hrvata in Slovenaca. Urednik: Svetislav Petrovič. Izšla je sveška br. 10. sa ovom sadržajem: Službeni deo: O predlozima za reformu srednje škole: Katarina Bagdanovič. Naše školsko pitanje (Kraj): Radivoje Vrخواц. Reforma narodnih škola (I): Jovan Petrovič. Škola i život: Emil Butru. Ocene i prikazi: Srpske narodne pesme, od dr. Laze Popoviča; Jaha M. Prodanovič. Dr. Dragutin Prohaska kao historičar savremene srpsko-hrvatske književnosti: Milan V. Bogdanovič. Društva i ustanove: O rodu društva »Prosveta«: Pero Slijepčević. Zborod za slepe u Zemunu: Vujica Petrovič. Prilozi: Bibliografija radova dr. Jovana Skerliha; Urom Džonič. Beleske: Nemački jezik u Italiji. — Muzička nastava u Francuskoj. — Vele kao vaspitač. — Nastavnička odeustva u Francuskoj. — Klasiranje činovnika u Nemačkoj. — Osnovne škole u Českoslovačkoj. Čitujka: Sofija Petrovič-Mertvaго. Bibliografija. — »Prosvetni Glasnik« izlazi jedanput mesečno. Godišnja mu je cena 60 din. Pojedini brojevi 6 din. Pretplata se šalje Bлагaјini Državne Štamarije u Beogradu, rukopisi Uredniku (Dušanaova ulica 5, Beograd).

— **k Dve knjižici za učitelstvo, ki deluje pri dilant-skih in šolskih odrh.** V založbi »Zvezne tiskarne« sta izšli dve praktični knjižici, ki jih bo učiteljsstvo s gurno z veseljem pozdravilo. Knjižici ste I. in II. zvezek male biblioteke »Nova Talija«. I. Milan Skrbinišek: Diletant-ski oder — navodila. Natisnla in založila Zvezna tiskarna v Ljubljani. Cena 8 D. Knjižica podaje vsa potrebna navodila za naše dramatične prosvetne delatce. Pouči nas o izbiri iger, o porazdelitvi vlog, o vaji, o režiserju in njegovem delu, o jeziku na odru, o predstavi, maskiranju, o aplavzu in priklanjanju, o kritiki in gledalški dvorani v obče. Že ime g. M. Skrbiniška nam daje poročstvo praktičnosti in popolnosti dela samega. — II. E. Navinšek: Lepa marka, navodila

likansko kulturno delo, katero so opravljali svoječasno oznanjevalci krščanstva. Bli so pa to nazvani umetniki in ne »veščinarji«. Govorili so govornice, ki je izvirala iz srca in zategadelj so tudi naš vzprejemljive duše. Pri »spretničarjih« bi bilo to nemogoče.

S tako govornico hočemo vplivati tudi na naš bodoči naraščaj, da bode kedaj v moralnem oziru boljši, kakor pa so naši sodobniki, ter da bode imel tudi misel za plemenita nacionalna stremjenja.

Kakor v dobah velikih kulturnih razmahov, tako naj tudi sedaj zavzema narodna glasba odlično mesto: le tako bode zmožna zadostiti svoji namigi.

H. Družovič.

* Veščinarji (spretničarji) so n. pr. rokodelci, akrobati, muzikantje (v nižjem pomenu) i. dr.

za šminkanje. Natisnila in založila Zvezna tiskarna v Ljubljani. Cena 3 D. Posamezni deli nam kažejo praktičnost tudi te knjižice. Obseza sledeče: Kako se šminkamo: Celotni obrvi, nos, usta, brada, lice, brazgotine in osnovna barva maske; šminkanje mask različnih značajev: ljubimec, moška doba, starejše maske nad 40 let, starost nad 60 let, bebeli, lahkoživci, pijanci, inteligenti, skopuh, židovska maska, Angleži, ribiči, pomorščaki in cigani, Kitajci, Japonci, Zamorci, Indijanci, eksotične maske, klovnova maska, satanova maska, ženske maske; odstranitve šminke, lepljenje brk; angleške brke; brke in brade; stranske brke in kratke brade; potrebščine za šminkanje. Pisatelj knjige je šef vlasuljar kr. slov. onere in drame v Ljubljani. To delo priporočamo.

— **k Naš list.** Izšla je 8. številka, ki prinaša tudi slovenske sestavke, i. s.: »Mamica« (pesem) od g. Strniše; »Najlepša slika«, od Ivo Trosta in pesem »Zvonikarjeva« z napevom in sliko Maribora.

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

IZKAZ ČLANOV ZA DRUŠTVENO LETO 1921.

Izkaz mora biti izpolnjen po abecednem redu v petih izvodih. En izvod obdrži društvo samo, drugega strokovno tajništvo, tretjega glavni blagajnik, četrtega upravništvo »Popotnika« in »Učit. Tovariša« in petega UJU v Beogradu. Razen prvega je vposlati druge štiri na strok. tajništvo najkasneje do 10. jan. prih. l. — Na posebni polji naj se izkažejo oni člani, ki jih je društvo izkazalo prejšnje leto, pa so se med letom izselili (društvo — bivalšče), izstopili ali izpremenili ime (omozili). — Vsako izpremembo v članstvu (prirastek odpadki, preselitev, ime prejšnjega in novega društva) je vedno sproti naznaniti strokovnemu tajništvu. — Društvo je odgovorno za točno vplačano članarino od vsakega naznanjenega člana. Člani, ki zaostajajo s članarino, naj se takoj sporoče strokovnemu tajništvu, da se jim ustavi listi.

Društvene vesti.

+ **Učit. društvo za Maribor in b. o.** zboruje v sredo dne 7. dec. 1921 in sicer ob 14. (2. uri) v deški meščanski šoli. Zadnjič napovedano zborovanje se je namreč preložilo radi pogreba tovariša Pirkmaierja Dnevni red: 1. Poročilo o zborovanju UJU v Zagrebu, 2. Spomini na Macedonijo, predava tov. Malenšek, 3. Slučajnosti. Prosi se točne in polnoštevilne udeležbe! Z ozirom na one tovarišice in tovariše, ki imajo pouk do 13. ure, se opozarja, da so šol. vodstva upravičena jim dati zadnji, oziroma zadnji dve uri prosti, da se morejo pravčasno udeležiti zborovanja.

+ **»Pedagoško - didaktički krožek«** v Mariboru ima svoj sestanek v sredo 7. decembra t. l. v deški mešč. šoli. Predava tov. Rakuša Tema: »Seksualni problem in vzgoja.« — Na željo udeležencev zadnjega sestanka prične predavanje točno ob 19. uri. Te dni je razposlal krožek okr. učit. društvom bloke. Upam, da bodo gg. predsedniki z razumevanjem naših težej prečitali priloženi dopis in nam ne pošljejo nazaj kar z obratno pošto še neodprtih pisem, kot se je, žal že zgodilo. Tovariški pozdrav! — Tajnik.

Naša gospodar. organizacija.

Obzbeženje nastavnika u kraljevini Srba, Hrvata i Slovenaca u slučaju smrti.

Ustanovilo se je društvo »Učiteljska samopomoč«. Pravila, koja su bila objavljena u »Učiteljskom Tovarišu« br. 40 od dne 21. oktobra 1920. odobrilo je Ministarstvo unutarnjih dela. Delokrug je društva za svu teritoriju kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca. Sedište je društva onde, gde stanuje društveni predsednik; do budućega opšteg zboru, koji he se vršiti o božićnim praznicima, sedište se nalazu u Ljubljani, Franciščanska ulica 6. — Članovi društva mogu da postanu učitelji, njihove supruge i učiteljice svih javnih i državnih škola u našoj kraljevini.

U društvo primaју se samo oni, koji lemaју više od 45 godina i nekaku se pravilnim lekariskim uverem, da su zdravi.

- Uplaћиваhe se:
- a) Pristupnine od 20—25 godine 1 din.
 - 25—30 godine 5 din.
 - 30—35 godine 20 din.
 - 35—40 godine 30 din.
 - 40—45 godine 50 din.
 - b) Upišnine 5 din.

prijemke na instrumentu), in tonsko znamenje [noto], ki se označuje razen višine toni trajanje) pri tem, ko spaja pri čitanju le dve delni predstavi (glasnik in črta). Iz značaja elementarne stopnje torej se ne smemo sklapati na celokupni značaj učnega predmeta. Kakor pri čitanju, tako mora tudi v muzikalnem oziroma pevskem pouku slediti mehanski stopnji umstvena in estetiška stopnja obravnave. * Učna uprava naj torej ne da posrednega povoda k nastanku fiktivnih veščinarjev oziroma muzikalnih rokodelcev s tem, da zapostavi celokupni predmet v nižjo mehansko kategorijo.

Muzikalni oziroma pevski pouk na moderni podlagi ne spada h kategoriji »veščinarjev«, ampak je predmet umetniškega značaja.

* Žalibog se najdejo tudi učne moči, ki se zadovoljujejo z mehansko stopnjo pouka in te so potem šotiniti veščinarji. Za tak pouk zadostujejo seveda učne moči nižje vrste.